

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ВНПЗ «ДГУ»
професор

_____ **О. В. Негодченко**
«30» березня 2017 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування та співбесіди з дисципліни

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

**при вступі на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра
за спеціальностями 081 «Право», 053 «Психологія», 242 «Туризм»
на основі повної загальної середньої освіти**

Історія України // Програма вступного випробування та співбесіди. – Дніпро: Дніпропетровський гуманітарний університет, 2017. – 27 с.

РОЗРОБНИК:

Хрідочкін А. В. – доцент кафедри загально-правових дисциплін, кандидат історичних наук, доцент

Голова предметної
екзаменаційної комісії
з історії України

_____ (підпис)

А. В. Хрідочкін

Схвалено Приймальною комісією університету
Протокол від 30 березня 2017 року № 2.

Стародавня історія України

Факти: поява і розселення людей на території України. Поширення землеробства і скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній в Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'яни (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Дати:

IV – середина III тис. до н.е. – трипільська культура;

VI – VII ст. – Велике розселення слов'ян.

Поняття та терміни: історичні джерела, археологічна культура, палеоліт, мезоліт, неоліт, бронзовий вік, ранній залізний вік, ремесло, осілий спосіб життя, кочовий спосіб життя, колонізація.

Встановлювати хронологічну послідовність основних явищ, процесів, подій періоду, **співвідносити** явища, процеси, події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі місця основних стоянок людей кам'яного віку на теренах сучасної України; території розселення трипільців, кіммерійців, скіфів та сарматів, місцерозташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму, напрямки розселення слов'ян під час Великого переселення народів.

Називати імена визначних діячів, пам'ятки культури доби.

Визначати риси неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму, наслідки та значення Великого розселення слов'ян.

Характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської культури, кіммерійців, скіфів, давніх слов'ян.

Виникнення та розквіт Київської Русі

Факти: розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської Русі. Внутрішньо-та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. Спорудження Софійського собору. Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві.

Дати:

882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом;

988 р. – запровадження християнства як державної релігії;

1019–1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві;

1097 р. – Любецький з'їзд князів.

Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.

Поняття та терміни: племінний союз, князь, бояри, верства, язичництво, християнство.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, **співвідносити** історичні явища, процеси, події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі території розселення східнослов'янських племінних союзів у VIII – IX ст., шлях «з варяг у греки», територіальні межі Київської Русі за Олега, Святослава, Володимира Великого та Ярослава Мудрого.

Називати імена визначних діячів, пам'ятки культури періоду.

Визначати наслідки внутрішньо-та зовнішньополітичної діяльності князів доби, передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії, значення та наслідки Любецького з'їзду князів.

Характеризувати внутрішню та зовнішню політику Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, Володимира Великого та Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха та його сина Мстислава.

Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава

Факти: роздробленість Київської Русі. Боротьба за київський стіл. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Розподіл і збереження Галицько-Волинської держави нащадками Данила Романовича.

Дати:

1187 р. – перша згадка назви „Україна” в писемних джерелах;

1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави;

1238 – 1264 рр. – правління Данила Романовича;

1240 р. – захоплення Києва монголами.

Персоналії: Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.

Поняття та терміни: роздробленість, федеративна монархія, колективний сюзеренітет, золотоординське ярмо.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій, явищ, процесів періоду, **співвідносити** історичні події, явища, процеси з відповідною епохою.

Називати імена значних діячів, пам'ятки культури періоду.

Позначати на картосхемі Київське, Чернігівське, Переяславське князівства, Галицько-Волинську державу за часів правління Данила Романовича; напрямки походів монголів у південно-західні руські землі.

Визначати причини і сутність політичної роздробленості Київської Русі, особливості процесу формування та значення утворення Галицько-Волинської держави, причини та міжнародне значення коронації Данила

Романовича, особливості залежності українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування.

Характеризувати розвиток Київського, Чернігівського, Переяславського, Галицького та Волинського князівств, внутрішню та зовнішню політику Данила Романовича, його наступників.

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX-XIV ст.

Факти: розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Розвиток культури та освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності.

Дати:

1017 – 1037 рр. – спорудження Софійського собору, будівництво укріплень навколо „міста Ярослава”, Золотих Воріт в Києві.

1056–1057 рр. – створення Остромирового Євангелія.

1113 р. – укладення першої редакції „Повісті минулих літ”;

1187 р. – створення „Слова о полку Ігоревім”.

Персоналії: літописець Нестор, іконописець Алімпій.

Поняття та терміни: вотчинне землеволодіння, ікони, билини, літопис, мозаїка, фреска, книжкова мініатюра.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Називати пам'ятки культури періоду.

Характеризувати політичний та соціальний устрій Київської Русі та Галицько-Волинської держави, становище представників різних соціальних станів, форми землеволодіння та форми повинностей на різних етапах розвитку держав, стан розвитку господарства та торгівлі, здобутки в галузі писемності, освіти, наукових знань, уснопоетичної творчості та літератури, архітектури, образотворчого мистецтва, діяльність видатних діячів періоду.

Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду.

Визначати особливості культури Київської Русі та Галицько-Волинської держави; значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави в історії українського народу та в загальноєвропейській історії.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Факти: боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхід українських земель до складу Литовської держави.

Кревська унія. Ліквідація князем Вітовтом самостійності удільних українських князівств. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом Ольгердовичем. Відновлення й остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства. Московсько-литовські війни. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1385 р. – укладення Кревської унії;

1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах.

Персоналії: Володимир Ольгердович, Свидригайло Ольгердович, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.

Поняття та терміни: шляхта, пани, панщина, магдебурзьке право, магістрат, рада, лава, в'їт, цехи, дума.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Називати історичних діячів, пам'ятки культури цього періоду.

Позначати на картосхемі територіальні межі держав, у складі яких перебували українські землі, українські міста, які отримали магдебурзьке право, територію Кримського ханства.

Характеризувати політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського до і після Кревської унії, економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського, становище суспільних станів, здобутки в галузі освіти, уснопоетичної творчості та книговидання, архітектури й образотворчого мистецтва, діяльність видатних діячів періоду.

Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду.

Визначати особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського, причини та наслідки Кревської унії, причини виникнення українського козацтва; історичні умови розвитку української культури.

Українські землі в другій половині XVI ст.

Факти: зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Братський рух. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1556-1561 р. – Створення Пересопницького Євангелія;

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Запорізької Січі;

1569 р. – Люблінський сейм (Люблінська унія). Утворення Речі Посполитої;

1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.

Персоналії: Василь-Костянтин Острозький; Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров.

Поняття та терміни: українська шляхта, українське козацтво, реєстрове козацтво, Запорізька Січ, козацька старшина, козацькі клейноди.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри, терени Запорізької Січі, напрямки козацьких походів.

Називати імена визначних козацьких ватажків, діячів культурно-церковного життя, митців; найзначніші твори літератури, пам'ятки архітектури, мистецтва періоду.

Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, досягнення архітектури та образотворчого мистецтва, освіти та книговидання; військово-політичну організацію козацтва, військово мистецтво козаків; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, єзуїтів, православних братств.

Описувати визначні пам'ятки культури періоду.

Визначати причини та наслідки Люблінської унії, перших козацьких повстань, утворення греко-католицької церкви; значення братського руху; вплив реформаційних та контрреформаційних рухів на культурно-громадське життя.

Українські землі в першій половині XVII ст.

Факти: зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії. Розвиток культури та освіти. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Дати:

1621 р. – Хотинська війна;

1637–1638 рр. – національно-визвольне повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні;

1632 – утворення Києво-Могилянської академії.

Персоналії: Петро Конашевич–Сагайдачний, Петро Могила.

Поняття та терміни: греко-католицька церква, покаяння.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, **співвідносити** історичні події, діячів, пам'ятки культури з відповідною епохою.

Називати видатних козацьких ватажків, діячів культурно-церковного життя, митців; видатні культурні пам'ятки.

Позначати на картосхемі воєводства Речі Посполитої на українських землях та територіальні зміни, що відбулися, території, охоплені національно-визвольним рухом 20—30-х рр., місця розташування Запорізьких Січей-фортець, найважливіших подій.

Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. Характеризувати соціально-економічне та політичне становище українців, становище православної та греко-католицької церков, досягнення архітектури, образотворчого та музичного мистецтва, освіти та книговидавництва; діяльність видатних діячів періоду.

Визначати наслідки Берестейської унії для церковного життя в Україні, участі козацтва у Хотинській війні, наслідки та значення козацьких повстань.

Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Факти: національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

Дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – укладення українсько-російського договору.

Персоналії: Богдан Хмельницький, Іван Богун.

Поняття та терміни: Національно-визвольна війна, Військо Запорізьке, Гетьманщина.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій вказаного періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Називати видатних діячів періоду.

Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни.

Описувати перебіг основних подій війни.

Характеризувати діяльність Б.Хмельницького, відносини Гетьманщини з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-російського договору 1654 р.; зміни політичного та економічного становища українців.

Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.

Порівнювати наслідки та значення найважливіших битв Національно-визвольної війни.

Українські землі в 60—80-ті рр. XVII ст.

Факти: гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати:

1659 р. – Конотопська битва;

1667 р. – Андрусівський договір;

1681 р. – Бахчисарайський мирний договір;

1686 р. – „Вічний мир”.

Персоналії: Іван Виговський, Павло Тетеря, Петро Дорошенко, Іван Брюховецький, Іван Сірко, Юрій Хмельницький, Дем’ян Многогрішний, Іван Самойлович.

Поняття та терміни: Руїна.

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій вказаного періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Називати визначних діячів періоду.

Позначати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Туреччини, Польщі.

Характеризувати зовнішньою та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя.

Визначати причини та наслідки московсько-української війни 1658—1659 рр.; Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель.

Порівнювати адміністративно-політичний устрій Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини.

Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.

Факти: гетьманування І. Мазепи. Національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду». Розвиток культури та освіти.

Дати:

1708–1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи;

1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика.

Персоналії: Іван Мазепа, Іван Скоропадський, Павло Полуботок, Данило Апостол, Пилип Орлик, Феофан Прокопович, Самійло Величко, Іван Щирський, Іван Руткович, Йов Кондзелевич, Семен Палій.

Поняття та терміни: Малоросія, Малоросійська колегія, козацьке бароко, козацькі літописи.

Називати імена значних діячів, культурних пам'яток цього періоду.

Позначати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної України, території, що перебували під контролем Московії, місця важливих подій.

Характеризувати внутрішню та зовнішню політику І. Мазепи та інших гетьманів цього періоду, Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика; досягнення архітектури та образотворчого мистецтва, літератури та природничих наук.

Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду, перебіг подій національно-визвольної акції гетьмана І. Мазепи.

Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель; значення Києво-Могилянської академії в культурному житті.

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Факти: гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорізької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни у політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти та філософських ідей.

Дати:

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;

1768 р. – Коліївщина;

1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорізької Січі;

1783 р. – царський указ про закріпачення селян в Лівобережній та Слобідській Україні.

Персоналії: Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Григорій Сковорода, Іван Григорович-Барський, Йоганн Пінзель, Яків Погребняк, Артем Ведель, Максим Березовський, Дмитро Бортнянський.

Поняття та терміни: Нова (Підпільненська) Січ, Задунайська Січ, Коліївщина, паланка, зимівник.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок поділів Польщі, російсько-турецьких війн, території, охоплені національно-визвольним рухом на Правобережній і Західній Україні.

Називати історичних діячів періоду.

Характеризувати основні напрямки політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного розвитку Криму, територіально-адміністративного устрою та господарського життя Нової (Підпільненської) Січі; особливості розвитку та досягнення української культури, діяльність Києво-Могилянської академії.

Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. **Визначати** причини гайдамацького та опришківського рухів, скасування гетьманства і ліквідації Запорізької Січі, наслідки ліквідації Запорізької Січі й Гетьманщини, поділів Польщі, приєднання земель Правобережної України та Криму до Росії; значення Запорізької Січі й Гетьманщини в історії України.

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII– у першій половині XIX ст.

Факти: включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського і польського суспільних рухів. Повстання під проводом Устима Кармалюка. Київська козаччина.

Дати:

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1846-1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Персоналії: І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак, Т. Шевченко

Поняття та терміни: нація, національне відродження, національна ідея, декабристи, масонство.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Позначати на картосхемі українські землі у межах Російської імперії, території, охоплені повстанням У.Кармалюка, „Київською козаччиною”.

Називати історичних діячів періоду.

Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту українського населення, поширення на Україну російського і польського суспільних рухів, програмні засади діяльності Кирило-Мефодіївського братства, риси економічного розвитку, соціальних відносин.

Визначати наслідки для України російсько-турецьких війн (1806–1812, 1828–1829) та російсько-французької війні 1812 року, причини та значення антикріпосницького руху Наддніпрянщини, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.

Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Факти: включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність „Руської трійці”. Діяльність Головної руської ради (ГРР).

Дати:

1833-1837 рр. – діяльність „Руської трійці”;

1848 р. – скасування кріпосництва в Галичині.

Персоналії: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я.Головацький, Л. Кобилиця.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Позначати на картосхемі українські землі у межах Австрійської імперії; території, охоплені повстанням під проводом Лук’яна Кобилиці.

Називати історичних діячів цього періоду.

Описувати перебіг національно-визвольного руху в Галичині під час революції 1848–1849 рр. в Австрії.

Характеризувати політику Австрійської імперії щодо Західної України та її наслідки, зміст та наслідки реформ Марії-Терези та Йосифа II для економічного і суспільного життя Галичини, Буковини та Закарпаття, економічний розвиток, соціальні відносини на українських землях Австрійської імперії, початок національного відродження на західноукраїнських землях, форми соціального протесту населення.

Визначати наслідки та значення подій 1848–1849 рр. для України, причини та значення антикріпосницького руху Західної України.

Порівнювати соціально-економічний розвиток українських земель під владою Російської та Австрійської імперій.

Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Факти: національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва.

Дати:

1805 р. – відкриття університету у Харкові;

1834 р. – відкриття університету в Києві.

Персоналії: І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Гулак-Артемівський; Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович; М. Остроградський; В. Каразін.

Називати імена і твори видатних діячів культурного життя України, пам'ятки культури кінця XVIII– першої половини XIX ст.

Позначати на картосхемі відкриті у першій половині XIX ст. університети.

Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури цього періоду, основні ідеї творів, що заклали основи української літературної мови, музичного, образотворчого мистецтва, архітектури та творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.

Визначати умови та особливості розвитку культури у кінця XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.

Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Факти: реформи 60-70-х років XIX ст. та процесимодернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування і діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.

Дати:

1853-1856 рр. – Кримська війна;

1863 рр. – Валуєвський циркуляр;

1876 р. – Емський указ.

Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Поняття та терміни: земства, громадівство, братство тарасівців, „Чигиринська змова”.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, **синхронізувати** події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Характеризувати риси соціально-економічного розвитку українських земель в складі Росії напередодні реформ 60-70-х років XIX ст., основний зміст реформ Олександра II 1860–1870-х років, особливості проведення реформ в Україні, суттєві зміни у соціальному складі населення Наддніпрянської України у другій половині XIX ст. та процеси модернізації, національний рух в Наддніпрянщині та національну політику Росії, основні погляди громадівців.

Визначати наслідки промислового перевороту, скасування кріпосного права та інших реформ 60-70-х років XIX ст. для України, основні тенденції соціально-економічного розвитку Наддніпрянської України у другій половині XIX ст., причини появи та розвитку громадівського руху, напрямки розвитку і здобутки національно-визвольного руху Наддніпрянської України.

Порівнювати особливості пореформеного соціально-економічного розвитку з дореформеним розвитком України, український національний рух у Наддніпрянщині у першій та другій половині XIX ст.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії у другій половині XIX ст.

Факти: національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху і утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства „Просвіта”.

Дати:

1868 р. – створення у Львові товариства „Просвіта”;

1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т.Шевченка (від 1892 р. – наукового товариства ім. Т.Шевченка);

1890 р. – створення Русько-української радикальної партії.

Персоналії: Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М.Грушевський.

Поняття та терміни: українофіли, москвофільство, народовці, партії.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, **синхронізувати** події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Називати імена лідерів національно-визвольного руху Західної України.

Характеризувати вплив аграрної реформи 1848 р. на розвиток економіки Західної України, риси соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., суттєві зміни у соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху: москвофілів та народовців; діяльність „Просвіт” та Наукового товариства ім. Т.Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині.

Визначати причини трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху, особливості українського національного руху на Буковині та Закарпатті, роль і місце української греко-католицької церкви у піднесенні національного життя Західної України, напрямки діяльності і здобутки провідних діячів Західної України у визвольному русі другої половини XIX ст.

Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.

Факти: становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Дати:

1865 р. – відкриття Новоросійського університету.

Персоналії: І. Мечников, Д. Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька.

Поняття: професійний театр, реалізм, модернізм.

Називати дати, імена і твори видатних діячів вітчизняної культури, пам'ятки культури другої половини XIX–початку XX ст.

Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини XIX – початку XX ст., розвиток музичного, образотворчого мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їх вплив на розвиток культури.

Визначати умови розвитку культури у другій половині XIX – на початку XX ст., взаємозв'язок промислового перевороту з досягненнями в галузі науки та техніки, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.

Наддніпрянська Україна на початку XX ст.

Факти: утворення монополістичних об'єднань в Україні. Економічна криза 1900–1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907–1914 рр. Події революції 1905—1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Дати:

1900 р. – утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України.

Персоналії: Є. Чикаленко, С. Єфремов, С. Петлюра.

Поняття та терміни: монополія, українська соціал-демократія.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, **синхронізувати** події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Називати імена лідерів національно-визвольного руху Наддніпрянської України початку ХХ ст.

Характеризувати особливості економічного розвитку Наддніпрянської України (процес монополізації, розвиток сільського господарства, причини і наслідки економічної кризи 1900-1903 рр. та передвоєнного економічного піднесення), процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі та формування української соціал-демократії, національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905–1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, проведення Столипінської аграрної реформи, характеризувати особливості її запровадження в Україні.

Визначати основні тенденції соціально-економічного та політичного розвитку Наддніпрянської України на початку ХХ ст., причини та наслідки посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907–1914 рр., напрямки діяльності і здобутки діячів Наддніпрянської України у національному русі початку ХХ ст.

Порівнювати процес утворення українських політичних партій Наддніпрянщини та Західної України.

Західноукраїнські землі на початку ХХ ст.

Факти: промисловість та сільське господарство. Розвиток кооперативного руху. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.

Персоналії: Андрей Шептицький, Кирило Трильовський, Іван Боберський, Августин Волошин.

Називати імена лідерів національно-визвольного руху початку ХХ ст.

Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність західноукраїнського політичного руху на початку ХХ ст., національних і спортивно-фізкультурних організацій „Сокіл”, „Січ”, „Пласт”.

Визначати причини активізації західноукраїнського політичного руху на початку ХХ ст., роль Андрея Шептицького у піднесенні національного життя в західноукраїнських землях. результати боротьби національного руху Західної України на початку ХХ ст.

Порівнювати економічні процеси Наддніпрянщини та Західної України.

Україна в Першій світовій війні

Факти: позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині. Перебіг воєнних дій на території України в 1915-1917 рр. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Дати:

Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування Легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України (СВУ);

Травень 1915 р. – створення «Загальної української ради» (ЗУР).

Персоналії: К.Левицький, О.Бобринський.

Поняття та терміни: Союз визволення України, Головна Українська Рада; Загальна українська рада.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою, **синхронізувати** події у Наддніпрянській та Західній Україні.

Позначати на картосхемі військові події на території України у 1914–1916 роках, бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Характеризувати політичні плани і наміри ворогуючих держав щодо українських земель, процес організаційного оформлення українського руху на західноукраїнських землях, його цілі та напрямки діяльності, соціально-економічне та суспільно-політичне становище населення упродовж війни, динаміку змін в свідомості різних соціальних верств українського суспільства.

Визначати значення дій легіону Українських січових стрільців, соціально-економічні та політичні наслідки війни для українського суспільства.

Аналізувати та **оцінювати** суперечливі явища Україні в умовах Першої світової війни.

Українська революція

Факти: революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали УЦР, погляди самостійників. Вплив корніловського заклоту на події в Україні. Політика УЦР в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.

Дати:

Березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради;

Квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес;

Червень 1917 р. – Перший Універсал Центральної Ради;

Липень 1917 р. – Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників;

Листопад 1917 р. – Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР;

Січень 1918 р. – Четвертий Універсал Центральної Ради.

Персоналії: М.Грушевський, М.Міхновський, С.Єфремов, В.Антонов-Овсеєнко, Ю.Коцюбинський.

Поняття та терміни: автономізація, самостійники, Універсали ЦР, Генеральний секретаріат, Народний секретаріат, українізація армії, регіональні «республіки».

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі Українську Народну Республіку, держави, що межували з УНР, напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з Радянською Росією, місця найбільших боїв.

Характеризувати діяльність державних, громадських та політичних діячів в історії періоду, процес утворення Української Центральної Ради, формування адміністративних та представницьких органів місцевої влади, українських партій, їх програми, процес “українізації” частин російської армії, основні положення I, II, III та IV Універсалів УЦР, риси соціально-економічного становища, повсякденного життя, настроїв населення за часів революції.

Описувати перебіг взаємовідносин УЦР з Тимчасовим урядом, перебіг та результати боротьби за владу в Києві в жовтні – листопаді 1917 р., перебіг першої війни радянської Росії з УНР.

Визначати причини Української революції, її характер, місце різних політичних сил у подіях періоду; причини прийняття Універсалів УЦР, оцінювати їх історичне значення, наслідки оприлюднення та вплив корніловського заклоту на події в Україні; місце і роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; Ультиматуму Раднаркому в політиці більшовиків щодо усунення УЦР; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР, здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі, у внутрішній і зовнішній політиці.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища Україні в умовах революції і громадянської війни.

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918—1920)

Факти: Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу. Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття

Конституції УНР. Державний переворот та утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення ГСРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Дати:

січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четвірного союзу;

березень 1918 р. – відновлення влади УЦР в умовах окупації;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П.Скоропадського;

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії

листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР

22 січня 1919 р. – Акт злуки

листопад 1918–листопад 1921 р. – друга радянсько-українська війна

Персоналії: П.Скоропадський, К.Левицький, Д.Вітовський, Є.Петрушевич, С.Петлюра, В.Винниченко, В.Боженко, Н.Махно, Ю.Тютюнник.

Поняття та терміни: гетьманат, Директорія, Українська Галицька армія.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі хід воєнних дій на території України в 1918-1921 рр.

Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, більшовиків, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, культурне життя в Україні в умовах окупації та громадянської війни.

Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; розбіжності між членами Директорії щодо її політичного курсу, обставини, що їх спричинили та наслідки; причини і наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавського договору; причини поразки національно-визвольних змагань українців (національно-демократичної революції в Україні), історичне значення відновлення української державності на східно-та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки).

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища Україні в умовах національно-визвольних змагань українців.

Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921—1928)

Факти: процес входження УСРР до складу СРСР. Голод в південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію. Політика «коренізації» УСРР. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та театрі. Утворення ВУАН. Боротьба з націонал-комунізмом.

Дати:

1921-1923 рр. – голод в Україні;

1923-1933 рр. – Політика «українізації»;

1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію;

1927 р. – завершення відбудови сільського господарства, курс на колективізацію;

1928 р. – «Шахтинська справа».

Персоналії: Х.Раковський, Л.Каганович, О.Шумський, М.Скрипник, М.Волобуєв, М.Хвильовий (Фітільов), Г. Юра, Л. Курбас М.Бойчук, О.Довженко.

Поняття та терміни: націонал-комунізм, «Плуг», «Гарт», ВАПЛІТЕ, українізація, автокефальна церква.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі зміни у територіально-адміністративному устрої УСРР в 1921-1928 рр. Характеризувати основні заходи непу, процес стабілізації економічного і соціального життя в Україні зміст політики більшовиків щодо релігії та церкви в Україні, основні завдання культурно-освітньої роботи, яку проводили більшовики в 1920-х рр., основний зміст політики «українізації», особливості розвитку української культури у даний період.

Порівнювати «воєнний комунізм» й неп в УСРР.

Визначити результати й наслідки культурно-освітньої роботи більшовики в 1920-х рр., причини та наслідки українізації, її вплив на українську культуру й ментальність населення УСРР, вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища України в період непу.

Радянська модернізація України (1929 — 1938)

Факти: прояви процесу модернізації в радянській Україні. Зміна соціальної структури суспільства в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація

суспільного життя, культ особи. Монополізація духовного життя. Згорання українзації.

Дати:

1929-1938 рр. – період радянської модернізації в Україні;

1932-1933 рр. – Голодомор в Україні;

1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва;

1937 р. – завершення колективізації в Україні.

Персоналії: О. Стаханов, П. Постишев. С. Косіор, М. Скрипник, Й.Сталін.

Поняття та терміни: форсована індустріалізація, Стаханівський рух, колективізація, розкуркулення, «закон про п'ять колосків, голодомор, геноцид, репресії, «розстріляне відродження».

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані за часів модернізації

Характеризувати сутність та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації в Україні. Причини та наслідки Голодомору. Особливості суспільно-політичного та культурного життя періоду.

Визначати причини та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, взаємозв'язок між різними складовими економічної політики сталінського режиму, причиново-наслідкові зв'язки між світовою економічною кризою та економічною політикою СРСР в 30-ті роки, зв'язки між радянською модернізацією і зміною соціальної структури українського радянського суспільства, масовими репресіями в Україні.

Порівнювати політику непу та економічну політику 30-тих років.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах радянської модернізації.

Західноукраїнські землі (1921-1938 рр.)

Факти: українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Українські суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя у 30-х роках.

Дати:

1929 р. – утворення ОУН;

1930 р. – польська «пацифікація» в Східній Галичині

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.

Персоналії: Є.Коновалець, Д.Донцов, С.Бандера, А.Мельник, В.Липинський, Андрей Шептицький, А.Волошин.

Поняття та терміни: осадництво, пацифікація, русофільство, русинство, українофільство.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Знаходити на карті території, які входили до складу Польщі, Румунії, Чехословаччини, та місця основних подій періоду.

Описувати перебіг боротьби за незалежність Карпатської України.

Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1930-х рр на становище західноукраїнських земель, політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 30-х роках.

Визначати міжнародні чинники розподілу українських земель між іншими державами на початку 20-х рр. та їх наслідки для населення, причини та наслідки діяльності політичних сил в західноукраїнських землях у цей період.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища на західноукраїнських землях (1921-1938 рр.).

Україна під час Другої світової війни (1939 —1945 рр.)

Факти: початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії і Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни, окупація України. Встановлення окупаційного нацистського режиму. Розгортання діяльності радянських партизан та українського визвольного руху. Створення УПА. Визволення України. Перемога у Великій Вітчизняній війні.

Дати:

17 вересня 1939 р. – Червона армія перейшла польський кордон;

15 листопада 1939 р. – Західну Україну включено до складу УРСР;

2 серпня 1940 р. – Бессарабію і Північну Буковину включено до складу УРСР;

30 червня 1941р. – проголошення Акту про відновлення Української Держави;

6 листопада 1943 р. – визволення Києва;

9 травня 1945 р. – День Перемоги, завершення Великої Вітчизняної війни.

Персоналії: С. Тимошенко, М.Кирпонос, С.Ковпак, О.Федоров, О. Сабуров, А.Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич, О.Довженко, О.Теліга.

Поняття та терміни: депортація, план «Ост», «новий порядок», рух Опору.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР в результаті реалізації радянсько-німецьких договорів 1939 року; місця пов'язані з початком та завершенням визволення України від німецьких загарбників, битв та військових операцій, окупаційні зони, на які була розділена Україна, території поширення та активних дій різних течій руху Опору.

Описувати мобілізаційні заходи, процес окупації України, перебіг найважливіших військових подій 1941–1945 рр.

Характеризувати зміст гітлерівського плану «Ост», нацистський «новий порядок» в Україні, діяльність радянських партизан та українського визвольного руху.

Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 року для українських земель; політики радянської новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941 році, основні результати та наслідки війни для України та українського народу, внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в історії України під час Другої світової війни (1939—1945 рр.).

Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 — початку 50-х років

Факти: Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Відбудова великих індустриальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахти Донбасу та ін.). Розгортання ідеологічних кампаній. Голод в Україні 1946-1947 рр.

Дати:

квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН;

1946-1947 рр. – голод в Україні;

квітень-липень 1947 р. – операція «Вісла».

Персоналії: Д. Мануїльський, Р.Шухевич, Я.Галан, О.Гончар, Й. Сліпий.

Поняття та терміни: операція «Вісла», “жданівщина”, “космополітизм”, “лисенківщина”.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України території на яких були відбудовані та новозбудовані промислові об'єкти.

Характеризувати зовнішньополітичну діяльність УРСР у повоєнні роки та політику влади щодо економічного, соціально-політичного, релігійного, культурного та повсякденного життя населення у післявоєнні роки, зміст, методи проведення операції «Вісла», процеси радянської на західноукраїнських землях

Визначати причини та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній, голод в Україні, «саморозпуску» УГКЦ.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в історії України періоду післявоєнної відбудови 1945 — початку 50-х років.

Україна в умовах десталінізації (1953 — 1964 рр.)

Факти: зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Будівництво потужних індустріальних об'єктів. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР середині 50-х–60-х рр. XX ст.: припинення масових репресій, політична реабілітація безвинно засуджених. Реформа управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 50-х - початку 60-х рр. XX ст.

Дати:

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР.

Персоналії: А.Горська, І. Драч, І.Дзюба, О.Кириченко, Л. Костенко, Л.Лук'яненко, М.Підгорний, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко, В.Чорновіл.

Поняття та терміни: відлига, політична реабілітація, раднаргоспи, шістдесятники, дисидентство.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Знаходити на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України, місця будівництва ГЕС, протесту робітників, розробки родовищ нафти і газу, видобуток вугілля та розвитку металургії, хімічної авіаційної промисловості, автомобілебудування.

Характеризувати сутність процесу лібералізації, реформи управління економікою у середині 50-х–60-х рр. XX ст., здобутки та особливості розвитку культури усередині 50-тих –60-тих рр., сутність опозиційного руху.

Визначати причини виникнення, і значення опозиційного руху, наслідки процесу лібералізації для українського суспільства, наслідки економічних реформ.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах десталінізації (1953 - 1964 рр.).

Україна у період загострення кризи радянської системи (середина 60-х — початок 80-х років)

Факти: здійснення економічних реформ у другій половині 60-х років XX ст. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Друга хвиля

дисидентського руху. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 60-х — початок 80-х років). Конституція УРСР 1978 р.

Дати:

1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.

Персоналії: О.Бердник, П.Григоренко, Б.Горинь, М.Горинь, М.Литвин, В.Марченко, С. Параджанов, В.Романюк, М.Руденко, В.Стус, О.Тихий, С.Хмара, П.Шелест, В.Щербицький.

Поняття та терміни: “розвинутий соціалізм”, “застій”, номенклатура, дефіцит, урбанізація, „самвидав”, правозахисник.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Характеризувати основні вимоги дисидентського руху 1960х–1970-х років, явища у сфері культури, політику русифікації в освіті, науці, літературі та мистецтві.

Визначати прояви політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, причини активізації опозиційного руху, здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища періоду „застою” в Україні.

Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України

Факти: антиалкогольна кампанія, Чорнобильська катастрофа. Загострення соціально-економічної кризи: запроваджено продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 80-х рр. ХХ ст: загальноукраїнський страйк шахтарів, виникнення Народного руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Здобуття Україною незалежності: прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет, Акт проголошення незалежності України, проведення референдуму та виборів Президента України.

Дати:

квітень 1985 р. – початок “перебудови”;

26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС;

вересень 1989 – виникнення Народного Руху України (Народний рух України за перебудову);

16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;

24 серпня 1991 р. – Верховна Рада УРСР прийняла Акт проголошення незалежності України;

1 грудня 1991 р. – референдум і вибори Президента України.

Персоналії Л.Кравчук, Л.Кучма, В.Чорновіл.

Поняття та терміни: інфляція, гласність, плюралізм.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Позначати на картосхемі місце аварії на Чорнобильській АЕС.

Характеризувати розгортання соціального та національного руху в Україні в умовах «перебудови», процес поступової втрати КПУ провідних позицій і впливу в суспільстві, процес утвердження незалежності України.

Визначати основні риси поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, причини розпаду СРСР та його наслідки для державотворення в Україні.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні під час розпаду Радянського Союзу і відродження незалежності України.

Україна в умовах незалежності

Факти: заснування Збройних Сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Інтегрування України у світове співтовариство.

Дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України;

1995 р. – Україна стає членом Ради Європи;

28 червня 1996 р. – прийняття Конституції України;

грудень 2004 р. – Президентом України обрано В.Ющенка;

2006 р. – прийняття Верховною Радою Закону «Про Голодомор 1932—1933 років в Україні».

2010 р. – Президентом України обрано В.Януковича.

Персоналії: Л.Кучма, В.Ющенко, В.Янукович, П.Порошенко,

Поняття та терміни: приватизація, поліетнічна держава.

Називати імена історичних діячів цього періоду.

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, **співвідносити** історичні події з відповідною епохою.

Характеризувати державотворчі процеси, соціально-економічних реформ в Україні та її інтеграцію у світове співтовариство.

Описувати здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий гуманітарний та освітній простір.

Визначати риси економічного соціального політичного, національного, культурного життя.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища Україні в умовах незалежності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атлас з історії України. 7 клас. – К.: ІПТ, 2002.
2. Власов В. Історія України: Підручник для 8-го класу. – К.: Генеза, 2005.
3. Гупан Н. М., Пометун О. І., Фрейман Г. О. Новітня історія України: Підручник для 11-го кл. – К.: А.С.К., 2007.
4. Кульчицький С., Шаповал Ю. Новітня історія України (1939–2001): Підручник для 11-го класу. К.: Генеза, 2005.
5. Лях Р., Темірова Н. Історія України: Підручник для 7-го класу. – К.: Генеза, 2003.
6. Ресніт О., Малій О. Історія України: Посібник для 9-го класу. К.: Генеза, 2003.
7. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9-го класу. К.: Генеза, 2005.
8. Турченко Ф., Панченко П., Тимченко С. Новітня історія України. (1939–початок ХХІ ст.): Підручник для 11-го класу. К.: Генеза, 2006.
9. Швидько Г. Історія України: Підручник для 8-го класу. – К.: Генеза, 1999.
10. Кульчицький С., Лебедева Ю. Історія України: Підручник для 11-го класу. К.: Генеза, 2011.
11. Турченко Ф. Історія України.: Підручник для 11-го класу. К.: Генеза, 2011.
12. Хрідочкін А. В. Історія України : навчальний посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання /А. В. Хрідочкін, В. В. Сізов. – Дніпропетровськ, 2010. – 159 с.